

Pražské povstání a Demokratický charakter povstání

Friedrich Engels

Kolín 17. června. Nová poznaňská krvavá lázeň se připravuje v Čechách. Rakouská soldateska utopila možnost pokojného soužití Čech a Německa v české krvi.

Kníže Windischgrätz dal na Vyšehradě a na Hradčanech postavit děla proti Praze. Soustřeďuje se vojsko a chystá se útok proti Slovanskému sjezdu a proti Čechům.

Lid se dovídá o těchto přípravách. Proudí k sídlu knížete a žádá zbraně. Nedostane je. Nepokoj stále vzrůstá, ozbrojené i neozbrojené masy rostou. Vtom třeskuje z hostince proti paláci vojenského velitele výstřel a kněžna Windischgrätzová klesne smrtelně zraněna. Ihned je dán rozkaz k útoku, granátníci vyrazí a zatlačí davy lidu. Ale všude vyrůstají barikády a zadržují vojsko. Vojáci přitáhnou děla a smetou barikády kartáčovou palbou. Krev teče proudem. Celou noc z 12. na 13. června a ještě 13. se neustále bojuje. Konečně se vojákům podaří obsadit široké ulice a zatlačit lid do těsnějších čtvrtí, kde nelze použít dělostřelectva.

Tolik naše poslední zprávy. Dodává se k tomu, že mnozí účastníci Slovanského sjezdu byli zesílenou stráží eskortováni z města. Soudě podle toho vojsko aspoň částečně zvítězilo.

Ať už povstání skončí jakkoli, jediným možným východiskem nyní zůstává vyhlazovací válka Němců proti Čechům.

Němci musí ve své revoluci pykat za hříchy celé své minulosti. Pykali za ně už v Itálii. V Poznani si znovu vysloužili prokletí celého Polska. A teď k tomu přibývají ještě Čechy.

Francouzi si dovedli i tam, kam přišli jako nepřátelé, získat uznání a sympatie. Němci nejsou nikde uznáváni, nikde se nesetkávají se sympatiemi. I tam, kde vystupují jako velkomyslní apoštolové svobody, narazí jen na trpký výsměch.

A po zásluze. Národ, který se po celou svou minulost dal zneužívat jako nástroj útlaku proti jiným národům, takový národ musí nejprve dokázat, že se skutečně stal revolučním. A musí to dokázat jinak než několika polovičatými revolucemi, které nemají jiný výsledek než ten, že zachovávají v jiné podobě dřívější nerozhodnost, slabost a nejednotnost - revolucemi, při nichž si takový Radecký klidně zůstává v Miláně, Colomb a Steinäcker v Poznani, Windischgrätz v Praze a Hüser v Mohuči, jako by se nebylo nic stalo.

Revoluční Německo se mělo - zejména vůči sousedním národům - zříci celé své minulosti. Mělo zároveň s vlastní svobodou proklamovat svobodu národů, které dosud utlačovalo.

A co učinilo revoluční Německo? Plně ratifikovalo staré utlačování Itálie, Polska a teď také Čech německou soldateskou. Kounicovi a Metternichovi je dáno za pravdu.

A pak Němci chtějí, aby jim Češi důvěřovali?

A pak se Čechům zazlívá, že se nechtějí připojit k národu, který v době, kdy se sám osvobozuje, potlačuje a znásilňuje jiné národy?

Zazlívá se jim, že nechtějí obeslat shromáždění, jako je naše ubohé, zbabělé frankfurtské "národní shromáždění", třesoucí se před svou vlastní svrchovaností?

Zazlívá se jim, že se zříkají impotentní rakouské vlády, která je tu ve své bezradnosti a bezmocnosti zřejmě jen k tomu, aby pouze konstatovala, že se Rakousko rozpadá, a nebyla s to tomu zabránit nebo to aspoň organisovat? Vlády, která je sama příliš slabá, aby mohla osvobodit Prahu od děl a vojáků takového Windischgrätze?

Ale nejvíc k politování jsou sami stateční Češi. Ať už zvítězí nebo budou poraženi, jejich záhuba je jistá. Čtyřstaletý útlak Čechů Němci, který nyní pokračuje v pražských pouličních bojích, vehnal Čechy do náručí Rusům. Ve velikém boji mezi Západem a Východem Evropy, který vbrzku - snad za několik týdnů - vypukne, postaví neblahý osud Čechy na stranu Rusů, na stranu despotismu proti revoluci. Revoluce zvítězí a první, koho rozdrtí, budou Češi.

Touto záhubou Čechů jsou vinni opět Němci. Neboť Němci je zradili Rusku.

Demokratický charakter povstání

Praha. Každý den přináší nové důkazy o tom, že náš názor na pražské povstání (viz čís. 18 tohoto listu) je správný a že podezření vyslovená v německém tisku, jako by česká strana sloužila reakci, aristokracii, Rusům atd., byla pustá lež.

Tito lidé viděli jen hraběte Lva Thuna s jeho aristokraty a neviděli masy českého lidu, četné průmyslové dělníky a rolníky. Z toho, že se šlechta v jedné chvíli pokusila využít českého hnutí ve svém zájmu a v zájmu innsbrucké kamarily, usoudili, že revoluční pražský proletariát, který byl už v roce 1844 po tři dny naprostým pánem Prahy,* zastával zájmy šlechty a reakce vůbec!

Ale první rozhodné vystoupení Čechů všechny tyto pomluvy rozprášilo. Povstání bylo tak jednoznačně demokratické, že hrabata Thunové, místo aby se postavili v jeho čelo, ihned couvli, a lid je zadržel jako rakouské rukojmí. Bylo tak jasně demokratické, že se od něho odvrátili všichni Češi z aristokratického tábora. Bylo namířeno právě tak proti českým feudálům jako proti rakouské soldatesce.

Rakušáci nezaútočili na lid proto, že byl český, ale proto, že byl revoluční. Pro vojsko byl útok na Prahu jen předebrou k vypálení a dobytí Vídně.

"Berliner Zeitungs-Halle" přináší zprávu z Vídně z 20. června:

"Dnes se vrátila deputace, kterou zdejší občanský výbor vyslal do Prahy s jediným pověřením - aby se postarala o dohled nad dodáváním telegrafických zpráv, abychom už nemuseli, jak se nám to stávalo v posledních dnech, čekat na zprávu odtamtud třeba 24 hodin. Deputace podala výboru zprávu o tom, jak poříдила. Vyprávěla hrozné věci o tom, jak řádí vojsko v Praze. Vyprávěla, že prostě nemá slov pro to, aby vylíčila všechny hrůzy, které se dějí v tomto bojujícím, bombardovaném a obleženém městě. Členové deputace se s nasazením života dostali z poslední stanice před Prahou povozem do města, s nasazením života se dostali ulicemi plnými vojska na Pražský hrad.

Všude na ně vojáci pokřikovali: 'Vy jste tady taky, vy vídeňští psi! Teď vás máme v hrsti!' Mnozí vojáci se chtěli na členy deputace vrhnout. I důstojníci se chovali nepopsatelně hrubě. Konečně se členové deputace dostali na Hrad. Hrabě Wallmoden převzal pověřovací listiny, které jim dal výbor, podíval se na podpis a řekl: 'Pillersdorf? Ten tady u nás nic neplatí.' Windischgrätz přivítal civilní sebranku příkřeji než kdy jindy. Řekl: 'Všude zvítězila revoluce; ale tady jsme zvítězili my a neuznáváme žádnou civilní autoritu. Dokud jsem byl ve Vídni, byl tam klid. Jen jsem vytáhl paty, už je tam všechno vzhůru nohama.' Členům deputace odebrali zbraně a uvěznil je v jedné z hradních místností. Teprve za dva dny byli propuštěni, ale zbraně zpátky nedostali. To vyprávěli naši delegáti, tak s nimi zacházel pražský Tilly, tak se chovalo vojsko - a my máme ještě věřit, že jde jen o boj proti Čechům! Cožpak delegáti mluvili česky? Cožpak neměli uniformu vídeňské národní gardy? Neměli plnou moc od ministerstva a od občanského výboru, kterému vláda dala moc vydávat zákony?

Ale revoluce už pokročila příliš daleko. Windischgrätz si o sobě myslí, že on je ten pravý, kdo ji zastaví. Střílejí Čechy jako psy, a až přijde pravá chvíle, potáhne se na Vídeň. Proč Windischgrätz osvobodil Lva Thuna, téhož Lva Thuna, který se postavil v čelo pražské prozatímní vlády a který hlásal odtržení Čech? Proč, ptáme se, byl Thun osvobozen z rukou Čechů, ne-li proto, že celý jeho postup byl manévr smluvený se šlechtou, aby se vyprovokoval výbuch?

Předevčírem byl z Prahy vypraven vlak. Byli v něm prchající němečtí studenti, příslušníci vídeňské národní gardy a rodiny prchající z Prahy, které se tam, přestože byl obnoven klid, zřejmě necítily dost dobře. Na první stanici za Prahou je zastavila vojenská hlídka a žádala, aby všichni cestující bez rozdílu vydali zbraně. Když odmítli, začali vojáci střílet do vagónů, do bezbranných mužů, žen a dětí. Z vagónů bylo vyneseno šest mrtvých; cestující si stírali s tváří krev zavražděných. Tak jednalo s Němci vojsko, o kterém nám tu namlouvají, že je to strážný anděl německé svobody."

* Engels tu má na mysli dělnické bouře pražských tiskařů kartounu, které vypukly 17. června 1844. Stávka, při níž dělníci rozbíjeli stroje, se rozšířila na šest největších pražských továren a byla zlomena teprve po týdnu, když proti dělníkům bylo použito vojska, policie a hromadného zatýkání.